

Generální ředitel CzechTourism
Ing. Rostislav Vondruška
Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism
Vinohradská 46
P. O. Box 32
120 41 Praha 2

20. ledna 2012

Věc: Otevřený dopis v souvislosti s nově vyhlášenou soutěží o logo pro destinaci Česká republika

Vážený pane Vondruško,

obracíme se na Vás ve věci soutěže o logo pro destinaci Česká republika, která probíhá v rámci projektu „Rebranding a marketingová podpora příjezdového cestovního ruchu“.

V souvislosti se zrušením slibně vypsané otevřené soutěže o návrh, ke kterému došlo dne 14. 12. 2011, byly ze strany České centrály cestovního ruchu – agentury CzechTourism dne 12. 12. 2011 (sic!) vyzváni k vytvoření návrhů loga posluchači ateliérů grafického designu vybraných fakult vysokých škol ČR. Při zachování obdobných podmínek jako ve zrušené otevřené soutěži však došlo k bezprecedentnímu snížení autorské odměny pro případný vítězný návrh, a to z původní částky 1 000 000 Kč na 15 000 Kč (obě odměny obsahují jak částku za vytvoření díla, tak i za poskytnutí práv k užití díla).

Posluchači vysokých uměleckých škol ČR se v soutěžích (nejen) na jednotný vizuální styl pravidelně umisťují na předních příčkách, nezřídka dosahují i umístění nejvyšších (připomeňme např. soutěže o logo a vizuální styl Středočeského kraje, Jihočeského kraje, města Brna, Univerzity Hradec Králové, Mendelovy univerzity v Brně, Univerzity Pardubice a mnoho dalších). Mimo získávání oborových znalostí vysoké umělecké školy plní vzdělávací funkci i po stránce morálně-etické, čímž pomáhají budovat skutečně vyspělou, kulturní a demokratickou společnost. Právě práce studentů vysokých škol vedených respektovanými osobnostmi – pedagogy – patří mezi to nejprogresivnější, co u nás na poli grafického designu vzniká a co může bez obav konkurovat tvorbě zahraniční. Snížení autorské odměny na 1,5 % původní částky tak považujeme nejen za neodůvodněné, ale zároveň je tím nepřímo dehonestováno i vysoké školství, jakož i obor grafický design samotný. **Z morálně-etického hlediska je tak pro většinu studentů nepřijatelné se za těchto podmínek soutěže zúčastnit.**

Podoba autorského honoráře je vždy dohodou mezi autorem a nabyvatelem práv k užití díla. Obvykle (či v případě soudních sporů) se ale jeho výše vypočítává jako honorář obvyklý, navýšený o procenta, jimiž je vyjádřen význam autora, a dále o procenta, jimiž je vyjádřeno postavení a význam uživatele. I kdybychom odhlédli od navyšování v souvislosti s významem autora a uživatele, stále je částka 15 000 pouhým zlomkem obvyklé výše honoráře za návrh logotypu (ten se u nás pohybuje v rozmezí cca 60–150 tis. Kč, což je mimo jiné stále neúměrně málo v porovnání se situací např. v západní Evropě). S ohledem na postavení a význam uživatele, celosvětový dopad a intenzitu užití vítězného návrhu logotypu však považujeme za adekvátní honorář ve výši odpovídající původním podmínkám otevřené soutěže.

Je třeba si uvědomit, že návrh vizuální identity není činností výrobní, ale projevem jedinečného, neopakovatelného vyjádření intelektuálních schopností autora či autorského kolektivu. Autorský honorář tak nemůže obsahovat pouze finanční ohodnocení odpovídající prostému času strávenému nad vlastním řemeslným zpracováním návrhu, ale taktéž (či spíše především) ocenění dlouhodobé, individuální cesty umělce – designéra, jeho intelektuální úrovně, specifického a jedinečného tvůrčího výrazu, které dává k dispozici k užívání ve prospěch třetí osoby. Jakákoli snaha tuto složku omezit nutně devaluje výsledky intelektuální činnosti na pouhé

výrobky, čímž obecnou kulturnost citelně vzdaluje od vyspělého demokratického světa. Ne náhodou je snižování významu duševní činnosti typické zejména pro státy (resp. jejich historická období), kde se ve větší či menší míře prosazuje diktatura na úkor demokracie.

Celou problematiku je však také nutno vnímat z hlediska širších společenských souvislostí. Díky informační dostupnosti dnešního světa nebude vizitkou České republiky v mezinárodním kontextu pouze výsledná značka, ale i průběh a podmínky soutěže jako takové. Zvláště pak jedná-li se o státní organizaci, jejíž hlavním úkolem je pozitivní propagace České republiky v zahraničí, je namísto dokonale připravená a přesvědčivě transparentní soutěž, ze které jedině může vzejít opravdu reprezentativní vizuální identita destinace Česká republika. V opačném případě bude Česká republika oprávněně vnímána jako země, jejíž kulturní minulost je opravdu jen minulostí, jako země, jejíž tak nadějně polistopadové vykročení bylo zmařeno korupčním prostředím a klientelismem.

Takto radikální snížení autorského honoráře bez ujasnění podoby následných autorskoprávních vztahů mezi vítězem a nabyvatelem (přestože o toto upřesnění žádal mimo jiné i vedoucí katedry vizuální komunikace FUD UJEP doc. ak. mal. Karel Míšek, Ph.D.) totiž zároveň vybízí k úvaze, zda není cílem soutěže pouze pokud možno co nejméně finančně náročný výběr kvalitního loga, přičemž dopracování vizuálního stylu by již dostala za úkol soukromá právnická osoba (za citelně odlišných finančních podmínek) a posluchači vysokých škol by se tak stali pouhým krytím nepřiliš transparentního nakládání s prostředky, jimiž pro integrovaný operační projekt (IOP) „Rebranding a marketingová podpora příjezdového cestovního ruchu“ agentura CzechTourism z evropských zdrojů disponuje.

Kromě výše honoráře bychom mohli zmínit ještě mnoho dalších výhrad, které by bylo lze nově vypsané „soutěži“ vytknout. Od neuvedení hodnotící komise přes chybějící informaci o předpokládané podobě autorskoprávního vztahu s vítězem až po nedostatečné upřesnění požadované formy soutěžních návrhů. Zarážející taktéž je, že z neznámého důvodu nebyly osloveny všechny státní vysoké školy (resp. jejich příslušné katedry či ústavy), kde je grafický design vyučován (např. FMK UTB, FU UO). Celá soutěž tak působí velmi neprofesionálním dojmem, který je zvláště u státní příspěvkové organizace přinejmenším zarážející.

Nepřísluší nám hodnotit rozhodnutí poroty nevybrat žádný ze zaslaných návrhů v původně vyhlášené soutěži. Zvážíme-li počet přihlášených prací, účast předních českých grafických designérů a zároveň neudělení ani 2. či 3. místa, můžeme se domnívat, že výsledek byl způsoben mimo jiné i nepřesným a zmatečným zněním podmínek, díky kterému došlo ke vzájemnému nepochopení mezi zadavatelem a účastníky soutěže. V této souvislosti považujeme za jediné korektní řešení vyhlášení nové otevřené soutěže, jejíž podmínky a následné uspořádání autorskoprávního vztahu budou konzultovány s odborníky z oboru tak, aby se předešlo případným nejasnostem a nedorozuměním. Jedině transparentní, kvalitně připravená otevřená soutěž může vést k výběru logotypu, který nejenže bude dokonale splňovat požadavky zadavatele, ale taktéž pomůže budovat dobrou pověst českého grafického designu, jakož i celé České republiky. Jsme přesvědčeni, že úroveň českých grafických designérů to (i díky špičkové úrovni českých vysokých uměleckých škol) umožňuje. Zbývá jen projeviti vůli ze strany zadavatele. Pevně věříme, že přes nešťastné kroky posledních měsíců Česká centrála cestovního ruchu – agentura CzechTourism tuto šanci nepromarní a stane se vzorem pro vyhlásování kvalitně připravených otevřených soutěží nejen v rámci České republiky, ale také v měřítku mezinárodním.

Za signatáře

BcA. Jiří Toman

ateliér Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem

Signatáři:

doc. akad. mal. Karel Haloun (vedoucí ateliéru Tvorba písma a typografie, VŠUP v Praze)
doc. ak. mal. Michal Slejška (vedoucí ateliéru Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
doc. akad. mal. František Steker (vedoucí Ateliéru vizuální komunikace, UUD ZČU v Plzni)
akad. mal. Pavel Beneš (vedoucí ateliéru Vizuální design, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
ak. mal. Ditta Jiříčková (odborná asistentka ateliéru Grafický design, UUD ZČU v Plzni)
MgA. Pavel Frič (odborný asistent ateliéru Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Jan Pelc (odborný asistent Ateliéru vizuální komunikace, UUD ZČU v Plzni)

BcA. Lukáš Malák, DiS. (Intermédiá, Grafický design, UUD ZČU v Plzni)
BcA. Aneta Bendáková (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Martina Calajová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Bc. Veronika Jezdinská (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Bc. Štěpán Jirásko (Vizuální design, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Lucie Kaslová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Jakub Konupka (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Lucie Kopfsteinová (Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Michal Bob Kukačka (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Martina Marková (Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Petr Mazoch (Grafický design, FMK UTB ve Zlíně)
BcA. Lucie Muchovičová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Kateřina Orliková (Grafický design, FMK UTB ve Zlíně)
BcA. Lucie Pacalová (Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Tereza Skřivanová (Vizuální design, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Kateřina Soudková (Ateliér Grafického designu 1, FaVU VUT v Brně)
BcA. Jana Tichá (Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Jiří Toman (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Lenka Zapletalová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
BcA. Lucie Zelená (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Adrian Jansa, DiS. (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Marie Adamová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Radka Bartošová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Sabina Berková (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Monika Bolechová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Nam Do Hoai (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Adela Galbavá (Grafický design, FMK UTB ve Zlíně)
Lukáš Hutter (Ateliér grafického designu 1, FaVU VUT v Brně)
Veronika Chasová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Jiří Chlebus (Ateliér grafického designu 1, FaVU VUT v Brně)
Richard Jaroš (Grafický design, FMK UTB ve Zlíně)
Ondřej Jiráska (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Michaela Klihavcová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Jakub Mašita (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Lenka Molková (Vizuální design, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Markéta Oličová (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Dušan Pohanka (Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Šárka Procházková (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Adam Rybák (Ateliér grafického designu 1, FaVU VUT v Brně)
Johana Tomková (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Denisa Vaníková (Grafický design 1, FUD UJEP v Ústí nad Labem)
Lenka Vomelová (Ateliér grafického designu 2, FaVU VUT v Brně)
Barbora Zavadilová (Grafický design 2, FUD UJEP v Ústí nad Labem)